

Subota, 5. listopada 2024. u 19 sati
PO NAČINU STARIH

PAPANDOPULO KVARTET

Edvard Grieg

Suita Holberg, op. 40 (obrada: Maarten Jense)

Preludij. Allegro vivace

Sarabanda. Andante espressivo

Gavota. Allegretto

Air. Andante religioso

Rigaudon. Allegro con brio

Dubravko Detoni

Zaboravljene muzike (obrada: Deni Pjanić)

Giacomo Puccini

Crisantemi (obrada: Gordan Tudor)

Theodor Burkali

Ensemble II

György Ligeti

Šest bagatela iz zbirke *Musica ricercata*

(obrada: Fabio Oehrli, Gordan Tudor)

Allegro con spirito

Rubato. Lamentoso

Allegro grazioso

Presto ruvido

Adagio. Mesto

Molto vivace. Capriccioso

Od svojega osnutka 2008. godine, **PAPANDOPULO KVARTET** stvara vlastitu glazbenu priču na ostavštini jednoga od najslavnijih hrvatskih skladatelja – Borisa Papandopula.

Dinamičan i nagrađivan ansambl, čvrsto utemeljen kao jedan od vodećih kvarteta svoje generacije, Papandopulo kvartet opisan je kao „najbolja stvar koja se skladateljima može dogoditi“ (*Zarez*) s izvedbama koje balansiraju „vrhunsku muzikalnost“ (*Jutarnji list*) i „izvanrednu posvećenost“ (Treći program Hrvatskoga radija). Papandopulo kvartet nastupao je diljem Europe i SAD-a u izvanrednom nizu s više od tristo nastupa te je gostovao u nekima od najvažnijih svjetskih koncertnih dvorana, poput Carnegie Halla u New Yorku i Berlinske filharmonije u Berlinu.

Kvartet je dobio brojne nacionalne i međunarodne nagrade na nekima od najprestižnijih natjecanja i festivala komorne glazbe (prva nagrada i *Grand Prix* na 3. Berlinskom međunarodnom glazbenom natjecanju, Zlatna medalja na Bečkom međunarodnom glazbenom natjecanju, prva nagrada i *Grand Prix* na 6. Manhattanskom međunarodnom natjecanju /New York/, nagrada *Orfej /Beč/*, Diploma *Milka Trnina*, Nagrada *Danijel Marušić*, nagrada *Porin*, Nagrada grada Jastrebarskog itd.). Osobitu važnost Kvartet pridaje promicanju suvremene glazbe hrvatskih i inozemnih autora; premijerno su izveli više od 45 novih djela posvećenih upravo njima.

Njihovu diskografiju čine četiri albuma, od kojih su tri snimljena za Croatia Records: *Papandopulo* (2013.), *Per Quattro* (2015.) i *Scherzo* (2017.). Njihov album prvijenac osvojio je hrvatsku diskografsku nagradu *Porin* i slovi za najprodavaniji album hrvatske klasične glazbe u posljednje vrijeme.

Posljednji album *Scene*, s glazbom posvećenom Kvartetu i napisanom za taj ansambl, objavio je Cantus Records u lipnju 2022.; osvojio je četiri nominacije za diskografsku nagradu *Porin*.

Raznovrsno djelovanje Kvarteta uključivalo je i brojne međunarodne radijske i televizijske emisije te kazališne produkcije. Zajedno su osnovali Školu saksofona u Jaski, vrlo uspješan međunarodni proljetni majstorski tečaj za studente saksofona, koji je osvojio godišnju Nagradu grada Jastrebarskog. Članovi Kvarteta bave se i pedagoškim radom, uspješno vodeći kolegije komorne glazbe i saksofona na Sveučilištima u Zagrebu, Splitu, Banjoj Luci i Novom Sadu te na glazbenim školama u Zagrebu i Jastrebarskom.

Edvard Hagerup Grieg (Bergen, 1843. – Bergen, 1907.) bio je norveški skladatelj i pijanist koji se školovao na Konzervatoriju u Leipzigu u klasi Carla Reineckea. Cijeloga je života nastupao solistički i u komornim sastavima; na taj način promicao je i vlastita djela. Od *Humoreski* za klavir, op. 6, u Griegovoj je glazbi izrazito čujan norveški folklor kojim se nadahnjivao, upoznavši ga temeljito prijateljujući s Oleom Bullom i Rikardom Nordraakom. U ondašnjoj Kristijaniji – današnjem Oslu – imenovan je dirigentom tamošnjega orkestra, a njegov je intenzivan skladateljski, pijanistički i dirigentski rad bio ovjenčan mnogim nagradama. Pritom je prepoznat ne samo u domovini nego i u mnogim europskim zemljama u koje je uvijek iznova pozivan: u Njemačkoj, Danskoj, Italiji, Velikoj Britaniji i Francuskoj. Britanci su mu dodijelili čak dva počasna doktorata – na Cambridgeu i Oxfordu.

Prigrlivši naslijeđe zrelog romantičarskog jezika, uz već spomenutu ljubav prema melodici norveške narodne glazbe, volio je i kromatiku u akordskim sklopovima, dok je vještom instrumentacijom bojio zvučne blokove dugoga trajanja. Osobit uspjeh postigao je *Simfonijskim plesovima* za orkestar, op. 64, Koncertom za klavir u a-molu te, dakako, koncertantnim suitama *Peer Gynt*, nastalima na temelju scenske glazbe za Ibsenovu dramu. **Suita Holberg, op. 40** još je jedna Griegova uspješnica skladana 1884., prigodom obilježavanja 200. obljetnice rođenja Ludwiga Holberga, norveškog pisca i dramaturga, također rođenog u Bergenu. Inicijalno je nazvana *Suita po načinu starih* ili *Suita u starome stilu*, budući da je skladatelj želio evocirati skladateljski stil razdoblja u kojem je živio Holberg, suvremenik Johanna Sebastiana Bacha. Djelo stoga slijedi tradicionalni formalni obrazac francuske barokne suite: preludij, sarabanda, gavota, *air* i *rigaudon*. Živahni i entuzijastično intoniran Preludij u tempu *allegro vivace* ocrtava ugođaj cijeloga djela. Sarabanda je, u skladu s tradicijom, odmjerena i otmjena u *andante espressivo* tempu, dok *allegretto* Gavote kombinira veselje francuskoga folklornog plesa i aristokratski ton njezine dvorske inačice. *Air* u tempu *andante religioso* dostojanstven je i ozbiljan, čak veličanstven u promišljenosti svoje strukture, dok završni *Rigaudon* vraća slušatelja u atmosferu početnog Preludija. Maarten Jense obradio je ovo profinjeno djelo za kvartet saksofona, čime mu je udahnuo nov i neočekivan život na mnogim europskim pozornicama.

Dubravka Detonija (Križevci, 1937.) bez sumnje možemo nazvati jednim od najvećih hrvatskih skladatelja. No Detoni nije samo skladatelj. Ludički obojena osobnost nije se mogla zadovoljiti samo skladanjem pa je, uz pijanizam, prionula i na pisanje – poezije i proze podjednako. U klasi Svetislava Stančića diplomirao je klavir, a kod Stjepana Šuleka kompoziciju, oboje na Muzičkoj akademiji u Zagrebu. Potom se usavršavao kod glazbenika koji svakako pripadaju najvećim imenima druge polovice 20. stoljeća: kao pijanist u Sieni kod Guida Agostija i Alfreda Cortota te u kompoziciji kod Witolda Lutostawskog i Grażyne Bacewicz u Varšavi, Karlheinz Stockhausena i Györgya Ligetija u Darmstadtu te Johna Cagea u Parizu. Od 1964. do 2002. Dubravko Detoni bio je urednik i producent Glazbene proizvodnje Hrvatske radiotelevizije i urednik Glazbenoga programa Hrvatskoga radija. Utemeljio je i umjetnički vodio slavni Ansambl Centra za nove tendencije Zagreb (ACEZANTEZ) s kojim je kao autor, dirigent i pijanist od 1970. intenzivno nastupao u zemlji, ali i u većini europskih zemalja te u Americi i Aziji. Njegove su skladbe izvođene na najvažnijim svjetskim festivalima, emitirane na najpoznatijim radijskim i televizijskim postajama, tiskane u domovini i inozemstvu te objavljene na pedesetak diskografskih izdanja. Osvojio je brojne nagrade: *Grand Prix VI. Pariškog bijenala* (1969.); *Zvono Lotrščak*, Nagradu zagrebačke glazbene kritike (1969.); Nagradu SKOJ-a (1969.); Nagradu Matice hrvatske (1970.); Nagradu *Vladimir Nazor* (1971.); *La Tribune Internationale des Compositeurs–UNESCO*, Pariz (1972.); *Premio Italia*, Venecija (1973.); *Bedřich Smetana*, Prag (1976.); Nagradu JRT-a za najbolje skladbe godine: Beograd, Ohrid i Opatija (1968.–1981.); *Vjesnikovu* Nagra-

du *Josip Štolcer Slavenski* (2003.); odličje Reda Danice hrvatske s likom Marka Marulića (1995.); pet diskografskih nagrada *Porin* (2002.–2013.), od kojih i onu za životno djelo (2007.).

Detonijeve su pjesme uvrštene u gotovo sve antologije hrvatske poezije, a osim pjesama objavljivao je prozu, eseje, putopise i dnevničke zapise.

Autor čija je temeljna skladateljska osobina obilježena iskustva, ideja i slojeva koje nemilice naslaguje i potom ljušti, u **Zaboravljenim muzikama** nije nam, kako bi netko mogao pomisliti prema naslovu, ponudio ljupki kolaž mogućih svojih nadahnuća i melodija koje bismo mogli prepoznati. Zvukovni svijet *Zaboravljenih muzika* rastrgani je pa ponovno spajani svijet svega što se može zvukovno zamisliti. Pritom je on samo jedan od brojnih mogućih zvukovnih svjetova koji ipak nudi i ljepotu i sirovost, starmalost i modernost, prostiranje čudesnih melodija koje se zatim brzo povlače. Detoni je o djelu napisao poduži tekst kojim objašnjava hektičnost koja izvire iz djela. Evo malog ulomka: „Iz bunara samoga sebe, iz razvalina šumova, autor izvlači kablčice blatnjavih melodija i harmonija, zapuštenih ritmova, hvata ih u mutljagu, trese i prelijeva, kao kopač zlata rukama ih grčevito grabi s dna.“ Deni Pjanić uhvatio se ukoštac s tom zabavnom partitурom i prilagodio je kvartetu saksofona.

Tosca ili *Madama Butterfly*, možda *Manon Lescaut*, *La Bohème* ili pak *Gianni Schicchi* asocijacije su koje povezujemo s imenom **Giacoma Puccinija** (Lucca, 1858. – Bruxelles, 1924.), najvećega opernog talijanskog skladatelja uz Giuseppea Verdija. Mnogima i omiljenog opernog skladatelja. Puccini je bio peta generacija glazbenika u obitelji, kao što je vrlo često i danas slučaj, pa brojni liječnici očekuju da njihova djeca naslijede ordinacije, a odvjetnici pripremaju svoje potomke za preuzimanje odvjetničkog ureda, tako je i Puccinijev otac očekivao da Giacomo naslijedi njegovo mjesto orguljaša i kapelnika u katedrali u Lucci.

Od toga, kao što znamo, nije bilo ništa. Puccini se školovao u Istituto Musicale Pacini, a potom na Konzervatoriju u Milanu. I potpuno se posvetio skladanju te postao uspješan i voljen operni autor. No Puccini je skladao i simfonijska djela (*Preludio sinfonico*, *Capriccio sinfonico*) i komorna djela, premda ona, možda i nepravedno, nikad nisu stekla ugled ni slavu kao njegova djela za glazbenu pozornicu.

Crisantemi (Krizanteme) su glazbeni nekrolog vojvodi od Aoste, Amadeu Savojskom, bliskom Puccinijevu prijatelju, koji je neočekivano preminuo u dobi od samo 44 godine. U europskoj kulturi krizanteme su i danas cvijeće koje najčešće nosimo na grobove naših dragih. One simboliziraju žalovanje, ali i junaštvo te iznad svega odanost. Koliko je Puccini držao do toga djela, možda najbolje svjedoči činjenica da ga je iskoristio u operi *Manon Lescaut*, skladanoj tri godine poslije. Elegičnost jednostavačne tužaljke za mrtvim prijateljem potencirana je c-molom koji je tonalitet i prve i druge teme. Sonatna forma zadržana je ipak u naznakama – obje se teme razvijaju i razlažu neovisno jedna o drugoj, a u završnom dijelu skladbe ponovno

se javlja prva tema. Upravo je ona, gusto satkana od kromatskih pomaka, najava središnjeg, gotovo očajem ispunjenog dijela skladbe u kojem žalopjka violine počiva na dostojanstvenoj tuzi violončela.

Theodor Burkali (Győr, 1975.), klarinetist i skladatelj, studirao je klarinet i kompoziciju najprije u rodnom Györu, potom na Akademiji *Franz Liszt* u Budimpešti te naposljetku u Salzburgu na slavnom Mozarteumu. Sada doktor umjetnosti, usporedno sa studijem pohađao je brojne majstorske tečajeve kod Sabine Meyer, Michela Portalata, Françoisa Bende i drugih. Nastupao je u znamenitim svjetskim koncertnim dvoranama, kao što su Concertgebouw Amsterdam, bečki Konzerthaus, Queens Hall u Edinburghu, salzburški Grosses Festspielhaus i Symphony Space u New Yorku. Koncerti te nastupi i snimanja za radio i televiziju vodili su ga diljem Europe, Sjedinjenih Američkih Država, Azije i Afrike. Osvojio je i niz nagrada na natjecanjima kao što su Jeunesses Musicales Bucharest, Young Artist Competition Belgium ili Natjecanje *Yamaha*, Beč. Nagrađen je Priznanjem *Theodor Körner* za skladbu *ClariNova*, dobitnik nagrade na skladateljskom Natjecanju *Franz Josef Reisl* u Beču te je nositelj godišnje stipendije za glazbu grada Salzburga. Burkalijeva orkestralna djela izvode mnogi ugledni orkestri, solisti i komorni sastavi.

Ensemble II je skladan 2005. godine i nosi podnaslov *Ein musikalisches Rennen für Saxophonquartett mit dem Thema der 'Kunst der Fuge' von J. S. Bach* (odnosno „Glazbena utrka za kvartet saksofona s temom iz *Umjetnosti fuge* J. S. Bacha“). Skladatelj o djelu kaže: „Upotrebljavam riječ fuga u značenju lova ili slijeđenja, proganjanja. Djelo predstavlja automobilsku utrku u kojoj se automobili kreću (*rage ahead*) različitim brzinama dok ne dođu do cilja. Tek na samom kraju djela čuje se tema J. S. Bacha koja postaje jasno prepoznatljiva, budući da se pojavljuje u izvornom obliku, a čim se pojavi, rasprsnje se poput balona.“

György Ligeti (Dicsőszentmárton, danas Târnăveni, Rumunjska, 1923. – Beč, 2006.) diplomirao je kompoziciju na Konzervatoriju u Budimpešti. Godine 1956. pred sovjetskim okupacijskim snagama prebjegao je u Beč, a potom u Köln. U jeku vladavine serijalizma, Ligeti se koristi klasterima i tehnikom mikropolifonije te postiže veličanstvene zvukovne sklopove iznimne složenosti, ali i privlačnosti. Znamenita su postala njegova djela *Apparitions* i *Atmosphères*, oba za orkestar, *Volumina* za orgulje, *Lux aeterna* za mješoviti zbor, *Lontano* za orkestar i druga. Njegovo zanimanje za glazbeno kazalište dosegnulo je vrhunac u operi *Le Grand Macabre* skladanoj od 1974. do 1977. Jednim od najuspjelijih Ligetijevih komornih djela smatra se *Trio za violinu, rog i klavir* iz 1982. u kojem propitkuje postmodernizam u glazbi. Ligeti je volio i folklor, osobito onaj Kariba i brojnih afričkih plemena, koji je umetao u svoju melodiku. Danas smatran jednim od najvećih skladatelja 20. stoljeća, ostavio je opus koji je glazbeno i dalje privlačan i relevantan upravo zbog njegova kritičkog i duboko promišljenog (ne)prihvatanja raznih skladateljskih načina kojima je bio izložen.

Šest bagatela za puhački kvintet pripada ranoj Ligetijevoj fazi, u kojoj je vrlo primjetan utjecaj skladateljskih jezika Bartóka i Stravinskog. Skladao ih je u Budimpešti, netom nakon završetka Drugoga svjetskog rata, u kojoj je vladalo prilično tradicionalno glazbeno raspoloženje u koje nisu s lakoćom prodirala dostignuća avangardne glazbe 20. stoljeća. Komunistički svezalnice, u čemu su podosta iskustva imali i hrvatski skladatelji, zabranili su, da se narod ne pokvari zapadnjačkom kapitalističkom dekadentnom kulturom, sve što je mirisalo na novo, progresivno i drukčije od onoga što su oni poznavali – barem izdaleka. Čak su i Bartókova djela, poput *Čudesnog mandarina*, *Trećeg* i *Četvrtog gudačkog kvarteta* ili *Muzike za gudače, udaraljke i čelestu*, bila zabranjena. Radiopostaje zapadnoeuropskih gradova bile su nedostupne, osim spretnim i hrabrim radioamaterima. *Šest bagatela*, parafrazirajmo samog autora, proizišlo je iz niza skladbi za klavir s naslovom *Musica ricercata*. *Bagatele* su nastajale između 1951. i 1953. godine, „u razdoblju moje umjetničke izolacije. Cilj mi je bio udaljiti se od utjecaja Bartóka i Stravinskog i definirati vlastiti stil, no u tome sam uspio samo djelomično: u prvoj bagateli utjecaj Stravinskog je očit, baš kao što peta evocira Bartókove glazbene geste. (...) Danas, nakon tolikih godina i pošto sam razvio vlastiti skladateljski stil, kad promatram *Šest bagatela*, treća – *Allegro grazioso* – mi se čini najoriginalnijom unatoč glazbenom jeziku prošlosti kojim je pisana. (...) Čak su i ova tradicionalna djela bila zabranjena kad sam ih napisao. Nije bilo nikakve mogućnosti da ih se izvede ili objavi sve dok politička situacija nije postala manje striktna. Tijekom ljeta 1956. privremeno je popustila diktatura u komunističkim zemljama istočne Europe. I tako je mojih *Šest bagatela* izvedeno u Budimpešti ujesen 1956. pod naslovom *Pet bagatela*. U stvarnosti, šesta je bagatela i dalje bila zabranjena, zbog obilja malih sekundi; totalitarni sistemi ne vole disonance.“ Ne znamo što bi Ligeti rekao na suvremene demokracije u kojima njegova, ali i sva druga djela mogu biti izvedena, samo je pitanje za koga. U kulturi u kojoj vrlo često glazbeno oskudno obrazovani organizatori koncerata i kulturnih događanja neumorno repetiraju programe i izvođače, što opravdavaju diktatom publike, Ligetijeve riječi zvuče zastrašujuće suvremeno. Srećom, postoji Papandopulo kvartet i njima slični pojedinci i ansambli koji se ne libe svirati djela koje publika, nadamo se i mlada i stara, čuje rijetko ili ih pak nikad nije čula. Nadamo se da neće odustati, ni izvođači ni publika ni organizatori.

Organizator i nakladnik: Koncertna dvorana
Vatroslava Lisinskog, Zagreb
Za nakladnika: Nina Čalopek, ravnateljica
Producentica: Lana Merkaš
Urednica: Sonja Mrnjavić
Autorica teksta: Jelena Knešaurek Carić

Lektorica: Rosanda Tometić
Oblikovanje i grafička priprema: Daniel Ille
Tisak: Intergrafika TTŽ d.o.o., Zagreb
Naklada: 100 primjeraka
Cijena: 2 eura

LISINSKI DA CAMERA

Subota, 16. studenoga 2024.

Mala dvorana

LISINSKI DA CAMERA

TRIO ELOGIO

QUASI RITORNO

Petrit Ćeku, gitara

Pedro Ribeiro Rodrigues, gitara

Tomislav Vukšić, gitara

Gošća: **Ivana Srbljan**, mezzosopran

U suradnji s Veleposlanstvom Portugala.

Antonio Vivaldi: Trio sonata u d-molu, op. 1, br. 12, RV

63, *La Follia* (obrada: István Römer)

Hugo Vasco Reis: *Quasi Ritorno*

Enrique Granados: Četiri pjesme (obrada: Darko Petrinjak)

Bruno Vlahek: *Acumal*, op. 60

Stephen Dodgson: *Follow the Star*

Joaquín Turina: *Poema en forma de canciones* (obrada: Darko Petrinjak)

Trio Elogio jedan je od najenergičnijih gitarskih ansambala današnje klasične glazbene scene. Izvanserijski gitaristi u novom svjetlu predstavljaju neka od najboljih djela pijanističke i orkestralne glazbe inspirirajući suvremene skladatelje, poput Krešimira Seletkovića, Rafeta Rudija i Huga Vasca Reisa da pišu djela baš za njih.

Sva trojica gitarista izdanci su tzv. zagrebačke gitarističke škole, bivši studenti Darka Petrinjaka, vrsni interpreti i pedagozi, uvijek nasmijani i umjetnošću čvrsto povezani virtuozii čija je glavna misija promicanje suvremenoga gitarističkog repertoara.

Prvi od triju koncerata koje će Trio Elogio održati u sklopu ciklusa *Lisinski da camera* bit će koncertna promocija albuma 'Quasi Ritorno' i svečana proslava 15. obljetnice Trija.

Dan prije koncerta, u petak, 15. studenoga u 11 sati Trio će održati koncert za djecu u sklopu kojeg će se održati tematska radionica za djecu od 7 do 14 godina.

LISINSKI SRIJEDOM

Srijeda, 9. listopada 2024.

Mala dvorana

LISINSKI SRIJEDOM

MIMIKA ORKESTAR

Koncertno snimanje albuma *Medzoterminala*

U ciklusu posvećenom širokom spektru glazbenih žanrova *Lisinski srijedom* nastupa avangardni konceptualni *world jazz* ansambl osnovan u Londonu prije 14 godina. Predvođen multiinstrumentalistom i skladateljem **Makom Murtićem** i pjevačicom **Majom Rivić**, taj dvadesetočlani progresivni orkestar koji čine neki od najuglednijih domaćih glazbenika stvara glazbu pod utjecajem balkanske narodne tradicije u kombinaciji sa specifičnim modalitetima i ritmovima suvremenog jazz izričaja.

Publika će imati priliku uživati u mantričkim ritmovima, sinestetskim harmonijama, virtuoznim solističkim di-onicama, vokalima koji govore arhaičnim dijalektima i osjetiti veliku inspiraciju koju pruža glazba **Mimika orkestra**, kojem će se na pozornici pridružiti i gosti, ali za publiku će također biti posebno iskustvo doživjeti i tehnički aspekt snimanja albuma s cijelim orkestrom u Maloj dvorani *Lisinski*.